

se za 2 gold. moglo dajati vsakemu udu na leto po šestero knjig, tudi ne verujem. Sploh pa jako dvomim, da bi naše društvo tako društvo v življenje spravilo; vesel bi bil, da bi se vedno s to gotovino, katero imamo, moglo obdržati in delovati, kakor do sedaj.

Gosp. Močnik, bivši večletni tajnik „Slovenskega učiteljskega društva“, pravi, da je g. Tomšič stvar vsestransko prav dobro pojasnil. Tudi „Slovensko učiteljsko društvo“ je izdalo ob gotovih prilikah knjige. Ako je denar na razpolaganje, naj se oberne za kak določen namen, a za prodajo na „Büchermarkt“ naj se nikar ne piše.

Gosp. Travnar: Milo bi se mi storilo, ako bi taka lepa misel zaspala. „Slovensko učiteljsko društvo“ naj se obrne na društvo sv. Cirila in Metoda, naj ono to v roko vzame, posebno za ženstvo naj se kaj stori.

Gosp. Stegnar opozarja, da tukaj ne more biti govor o „Národní Šoli“, ista je sinoči zborovala, sedaj zboruje „Slovensko učiteljsko društvo“. Poseben odbor ustanoviti v omenjeno svrhu, bi bilo po njegovem mnenji dobro, da se tako delo deli in polajša. Sicer je pa obeh društev enaki namen, zato naj skupaj složno delujeta.

Po dolgem razgovorjanji se je konečno vender sklenilo, da se izvoli odbor ali agitacijski odsek, katerega naloga bode, vzajemno z odborom to zadevo razpravljati in za stvar delovati vsak v svojem okraji. V to svrhu so se zdaj imenovali gg.: Vrhovnik, kaplan v Dobu; Aškerc, kaplan v Šmarji pri Jelšah; R. Knaflič, učitelj ondod; Hubad, profesor v Kranji; Funtek, učitelj na Mahu; Gabersček, nadučitelj v Krškem; Bohinec, Kralj, Unger, učitelji v Središči; Rakuša, učitelj pri svetem Bolfanku pri Ormožu, in Lego na Českem.

Omeniti nam je posameznega predloga g. ravnatelja meščanske šole v Krškem, I. v. Lapajnet, kateri je predlagal: „Slovensko učiteljsko društvo“ naj razpiše štiri darila po 50 gold. za rokopise sledečih slovenskih knjig: 1. Zgodovina pedagogije. 2. Vzgojeslovje. 3. Ukoslovje. 4. Specijalna metodika.

Izbrani rokopisi ostanejo lastnina pisateljev. Ako se za nje založnik ne dobí, prosilo bo „Slovensko učiteljsko društvo“ podpore za založbo pri sl. vladi in sl. deželnem odboru, oziroma zboru.

Za razpisana darila naj „Slovensko učiteljsko društvo“ nabira darov. V ta namen daruje predlagatelj: 10.000 risank po 2 gld., t. j. 20 gld.; 500 risank po 3 gld., t. j. 15 gld.; 60 iztisov „Štajarske zgodovine“ po 1 gold., t. j. 60 gold., in 10 iztisov „Praktične metodike“ po 50 kr., t. j. 5 gold., torej vsega skupaj v blagu 100 gold.

Ta predlog izroči se v pretres in rešitev novo izvoljenemu odboru. Potem zaključí predsednikov namestnik, g. profesor Predika, zborovanje s trikratnim „živio“ in „slava“-klici na presv. cesarja.

Skupni obed je bil po starem običaji v čitalnični restavraciji.

Kar vsakdo iz sreca želi, zgodilo se je; mladi učitelji (abiturijentji) so se zbudili in hočejo delati na literarnem polji; zato jim pač ni treba novega društva, marveč naj se oklenejo društev že obstoječih, naj povzdignejo društvo k novi delavnosti, ako hoče pešati; iskreno pozdravljamo naraščaj „delavnih in trudoljubivih“ slovenskih učiteljev.

Ivan Filipović,

šolski nadzornik, predsednik hrv. ped. knjiž. zbora in prvak hrvatskega národnega učiteljstva.

Kakor je „Učit. Tov.“ ob svojem času poročal, slavili so hrvatski učitelji v dan 14. septembra t. l. 30letnico vzpešnega delovanja njihovega prvaka g. Ivana Filipovića. Z veseljem smo pozdravili tudi mi slovenski učitelji to vest in nekako nestrpljivo smo

S svojimi prijatelji je izdal Filipović v dveh delih zelo obširni „Nemško-hrvatski besednjak“ in pozneje tudi v dveh delih „Hrvatsko-nemški besednjak“. Na oba ta slovarja opozarjamo česko in mi tudi slovenske učitelje, ki se bote naučili lepega hrvatskega jezika.

Razven različnih spisov za mladino, izdal je Filipović za više deklinške šole jako zanimivo „Poviest hrvatske književnosti“.

Na glavno Filipović-ovo prizadevanje začel je sedaj v Zagrebu izhajati „Pedagogijski rječnik“, kateri bo de vsem hrvatskim učiteljem gotovo jako dopadel.

Ko so se l. 1875. po novem zakonu organizirale hrvatske občne šole, imenovala je vlada Iv. Filipovića nadzornikom občinah šol Zagrebske županije.

V tej službi vplival je Filipović tako blagodejno in vsestransko, da ni bil ljubljeneec samo učiteljev Zagrebske županije, temveč vsega hrvatskega učiteljstva. Iv. Filipović je sedaj vodja vsega hrvatskega učiteljstva, katero ga s častjo imenuje „svojega vodjo in očeta“.

Posebno proslavilo pa je hrvatsko učiteljstvo 14. dan m. septembra t. l. kot 30letnico Filipović-evega delovanja s tem, da je mej sabo nabralo 1000 gld., katero je naložilo kot štipendij za učiteljske sinove pod imenom „Filipović-eva zaklada“. Ustanovo pa je izročilo učiteljstvo pri glavnem zborovanji deželnega učiteljskega društva v Zagrebu dne 14. sept. svojemu ljubljencu Iv. Filipović-u!

Zares lep in blag dokaz ljubezni in globokega spoštovanja, katero se je s tem darom hrvatsko učiteljstvo izkazalo svojemu Ivanu. Srečen pa je tudi národ, ki se more ponášati s takim učiteljstvom, kakor je hrvatsko in s takimi možmi kakor je Ivan Filipović.

H. P.

Iz šole za šolo.

Razzlogovanje.

(Sestavil **Fr. Jamšek.**)

(Dalje.)

L.

Soglasnika s in z.

Narek 1. Metodek, pelji kozo na pašo! gredoč pa nesi izposojeno koso nazaj! Mačka zna plezati, medved pa plesati. Ta vreča, to ti je pezal v njej je sama rudeča pesa. Iz česa napravljajo maslo in sir? Brezovo olje je zdravo mazilo za razposajene otroke. Veš, zakaj je breza bela? Kdo je že videl srno? Zrno do zrna pogača. Sedi k mizi in zajmi z nami; poprej pa snami rokovice z rok! Naloži vosek in satovje na vozek, pokrij vse sè snažnim prtom, vzemi vez, poveži ne pretrdo, ter pelji ves čebelni zaklad k medičarju, naj ga izpremeni v srebro za mene. Čemu je satovje? — Roza, ne hodi na vrt, je rosa. Beseda sloga ima dva zloga. Mozes je bil prvi zgodovinopisec.

Narek 2. Sluga, poglej, to ti je težka oljuka! Sestra praži sojo mesto kave. Pesniki tako dolgo duhtajo, da kaj lepega izduhtajo. Vozniku se je strla sora. Pšenica in rž imenuje se sorčica. Iz sorčice dobí se moka za soržni kruh. Pred solnčnim vzhodom vidi se jutrna zora (zarja), ako je jasno. — Jaz že vem, iz česa delajo smodnik. Svitek je okrogel kakor kolač. Na pošti prodajejo zavitke. Čast je ledena gaz. Čez sto let ne bo škornjev ne dret (od nas). Prelog ali prelaz je zarad živine; človek pa lahko prek lazi. Kjer manjka trt v vinogradu, tam je laz. Še las ne pade z glave brez volje božje.

(Dalje prih.)

pričakovali, da nam tudi „Učit. Tov.“ prinese kako poročilo o tej lepej slavnosti. Žalibože je to izostalo, bodi-si, da naš list ni dobil direktno nobenega poročila o slavnostnem dnevu, bodisi, da ni hotel „Tovarišev“ urednik zajemati tvarine iz hrvatskih listov. — Poročilo je torej izostalo in ker bi bilo sedaj tudi zastarelo, seznaniti hočem le čestite gospode „Tovariš-eve“ čitatelje z življenjem slavljencevim, kakor ga opisuje česki pedagoški list „Posel z Budče“. Rečeni list piše:

„Hrvatski narod v stoletnem krvavem boji s krutim in divjim Turkom gotovo ni imel dovolj časa, da bi napredoval v vednostih in v šolstvu. In ko so bili pozneje ti boji prestani, propadel je ves narod, kakor prisiljen v neko duševno spanje, iz katerega ga je prvi leta 1835. s svojimi prijatelji vzbudil navdušeni dr. Ljudevit Gaj.

Iz začetka vršilo se je to probujenje jako počasi. Stoprav 1848. l. je prineslo mej Hrvate novo življenje. Narod se je hitro vzdramil k novemu, čvrstemu življenju ter z vsemi svojimi silami nadaljeval započeto delo. — Navdušeni Hrvati so pa jeli na vse načine skrbeti, da so se zboljšale stare in gradile nove šole. V Zagrebu postavili so po 1848 l. novo učiteljsko, kjer so se vzgajali učitelji, ki so pridno in vztrajno delovali za izomiko jako zanemarjenega naroda hrvatskega.

Mej učitelji, ki so si bili v svesti vzvišene naloge in so navdušeno začeli delovati v narodni šoli zavzema glavno mesto Ivan Filipović, kateri je bil meseca oktobra 1856. l. imenovan učiteljem glavne šole v Požegi v Slavoniji.

Odlikoval se je s šoli v prelepimi vspehi in je poleg tega tudi jako pridno deloval na literarnem polju. Leta 1858. jel je izdajati krasni veliki koledar „Národna knjiga“, kateri je nekoliko let izhajal. Dasiravno je bil ta koledar vseobsežen, se je vendar v prvi vrsti oziral na učiteljstvo. „Národna knjiga“ je prinesla l. 1859. jako obširni životopis s podobo nesmrtnega Amosa Komenskega, katerega je spisal Zabož Budečki.

Leta 1862. je bil Ivan Filipović imenovan učiteljem glavnega mesta Zagreba, kjer je čez nekaj let, vsled svojih velikih zaslug, postal meščan.

S svojim prijateljem Maříkom je ustanovil l. 1865. društvo „Učiteljska zadruga“, katerega glavni namen je, podpirati učiteljske sirote. To društvo ima sedaj blizu okoli 35.000 gld. premoženja in deluje jako blagotvorno. Filipović je bil temu društvu mnogo let predsednik, skrbeč z vsemi močmi za razcvet društva in pomnoženje njegovega kapitala.

Leta 1871. ustanovil je Filipović s svojimi prijatelji „Hrvatski pedagoški književni zbor“, ki ima nalog, izdajati dobre pedagoško-didaktične spise. Temu društvu so pristopili kot udje večino vsi hrvatski učitelji. Filipović mu je tako rekoč duša in srce.

Tekom tega leta se je vršil v Zagrebu na glavno prizadevanje J. Filipovića in njegovih zaupnih prijateljev prvi veliki shod hrvatskih učiteljev, katerim se je pridružilo tudi veliko imenitnih gostov s Českega. — Davno pred Zagrebškim shodom sklenil je Filipović, se ve da le pismeno, prijateljstvo z umrlim Mařkom, s katerim sta pripravljala tla slovanski vzajemnosti na šolskem polju, vzlasti pa pobratimstvo mej hrvatskim in českim učiteljstvom. Prijateljstvo teh moči utrdilo pa se je pri osobnem sestanku in občevanji na zagrebskej skupščini, od katerega časa tudi datuje pobratimstvo hrvatskega učiteljstva s českim. Zborovanje slovanskih pedagogov na Dunaji l. 1872. je bilo le delo teh dveh moči!

Filipović je izdaval nekoliko let izvrstni, ilustrovani časopis za mladino pod naslovom „Bosiljak“, kateri je bil pri hrvatski mladini jako priljubljen.